

MAĞCAN CUMABAY'IN ESERLERİNDE TÜRKÇÜLÜK DÜŞÜNCESİ

Ainur Abdeshova

Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, Doğu Araştırmaları Fakültesi, TÜRKSOY Bölümü
ORCID: 0000-0002-2338-7872

Asel Shayakhmet

Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü
ORCID: 0000-0001-9621-5177

Özet

Türk soyluluğunun ve Alaş hareketinin değerli temsilcileri, Türk halklarının tarihinde, edebiyatında, dilinde ve kültüründe ortak birlik ilkelerine dayanan pan-Türkizm fikrini oluşturmuştur. Ancak Türk halklarının birliğini istemeyen emperyal rejimler, bu tür fikirlerin gerçekleşmesini engellemeye çalışmışlardır. Açıktır ki, bu fikir, birleştirici fikir ve hareketlerin liderlerine karşı yasaklayıcı bir politika izleyen Sovyet sistemi tarafından desteklenmedi. Pan-Türkizm fikrinin önde gelen temsilcilerinden biri, modern Kazak edebiyatının kurucularından Kazak şairi, yayıncı, öğretmen, Mağcan Zhumabay idi. Türk dünyası hakkındaki görüşlerini şiirlerinde ve diğer eserlerinde dile getirmiştir. Şairin eserleri, Aykap dergisi (kelimenin tam anlamıyla "Pişmanlık") gibi çeşitli yayınların yanı sıra Qazaqstan ve Qazaq gazetelerinde yayınlanmıştır. Türkistan şairi, o dönemin sömürgecilik ve siyasetinin dehşetini yerel halkla, Kazak halkının yaşam koşullarıyla ve emperyalist baskıyla ilgili sorunlarıyla ilgili olarak anlatabilmiştir. En önemli konulardan biri arazi kavramıydı. En önemli konulardan biri arazi kavramıydı. "Zhatyr", "Sholpan", "Tugan yerim - Sasykköl", "Kazagym", "Uyang kungi kui", "Ural tava" şiirleri - vatan kavramının duygusunu ve değerini yüceltmıştır. Yurttaşları Ahmet Baitursynov ve Mircakıp Dulatov'un izinden giden Mağcan Zhumabay da kurtuluş fikirleri dolu eserleriyle dikkat çekti. "Uzaktaki Kardeşim" şiirini 1920-1922 yıllarında Türkiye'deki ulusal kurtuluş hareketine adadı. Şiir, Türk tarihinin, Türkiye'deki siyasi durumun ve bu durumdaki insanların mücadelesinin açık ve derin bir anlayışını gösterir. Sovyetler Birliği döneminde yasaklanan Magzhan Zhumabayevich'in eserlerinde, Türk halklarının birleşmesi fikri sürekli olarak yansıtıldı ve yazarın kendisi halkın düşmanı ilan edildi.

Anahtar Kelimeler: Türkçülük, Kazak şairi, milletçilik fikri

IDEAS OF PANTURKISM IN THE MAGZHAN ZHUMABAI-ULY'S WORKS

Abstract

Valuable representatives of the Turkish noble people and representatives of the Alash movement elevated the idea of Pan-Turkism, based on the principles of the unity of the Turkic people with a common origin of their history, literature, language, and culture. However, the empire regimes, which did not want the unity of the Turkic peoples, tried to prevent the realization of such kind of ideas. Obviously, the idea was not supported by the Soviet system, which favored a prohibiting policy toward to the leaders of the unifying ideas and movements. One of the leading representatives of Pan-Turkism notion was Magzhan Zhumabai-uly, the Kazakh poet, publicist, pedagogist, and one of the founders of the modern Kazakh literature. The activist expressed his views on the Turkic world in his poems and other works.